

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

הרוח הגדול מהחוב שלא נפרע...!

אחד האברכים מהפולל בו למדת, פנה אלי וספר לי שהוא דחוק מאד בפרנסה ויש לו חובות גדולים עקב חתנת בתו, והוא מחפש גמ"ח או איזשהו אדם טוב שילווה לו עישר אף דולה, והוא מבטיח להחזיר זאת בתוך חדשים וחצי. אמרתי לו שאני אחשב על זה אולי אוכל לסדר לו משהו.

הלכתי לבית ומצאתי שיש לי בחסכוני סכום של שלש עשרה אף דולר שאותם הכנו לחתנת בנו הקטן שכבר בא בבית הארוסין, ובעוד שלשה חדשים חתנתו אמורה להתקיים. היה לי קשה להחליט האם אלוהו לו את הכסף; מצד אחד הוא מבטיח להחזיר תוך חדשים וחצי, הוי אומר שבועים קדם חתנת בני. אבל מצד שני חששתי האם הוא יוכל לעמוד בזה עקב החובות שיש לו.

התעצתי עם מורי ורבי, והוא המליץ לי להלוות לו, מחמת שהכרנו אותו שהוא אדם כשר והגון, ובפרט שעל זה התורה אומרת "בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך". אם כן, אמר לי רבי, 'בטוח אתה שאף אם הכסף לא יחזור אליך בזמנו תברך מן השמים, וברכת שמים שוה לאין שעור יותר מעשר אף דולה...! אכן הלוחי לחברי את הכסף והלה שמח שמחה גדולה, כי הכסף הזה עזר לו לכלכלת משפחתו.

<<

לקח מהפרשה

לצעד בדרך של אברהם אבינו

וכן מטל עלינו לנצל את החיים שה' נותן לנו עלי אדמות, ולעסוק בכל עת בתורה ובמצוות, מתוך דבקות בצדיקים ות"ח שמדריכים אותנו היאך להוציא מלמודינו ומעשנו קרבה לה'.

וזה מה שאמר רבי יצחק במדרש תנחומא: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם", מהמצוות של התורה; והתורה לא פתחה בקד מושם "פח מעשיו הגיד לעמו", ה' רוצה ללמדנו שהמצוות של התורה אינם חקים כשאר חקי הגוים, חלילה, אלא הם מקרבות אותנו אליו, שנדע את 'פח מעשיו' על ידי שנתבונן בכל מצוה כמה ה' קרוב אלינו, כמה ה' נותן לנו טוב, וכן הלאה כל מצוה וכוונתיה.

הרמב"ם בהלכות עבודה זרה אומר שאברהם אבינו ישב וחפש את ה' עד שהפיר את הבורא, אברהם אבינו לא חי בהרגל כשאר בני העולם, אלא הוא התבונן מי מפעיל את הבריאה, הוא ראה את ה' בכל דבר. בכל ראייה שלו ובכל מעשה הוא התקרב לבורא.

ואחרי שהוא השיג את גדלת ה' הוא לא שמר את זה לעצמו, אלא הלך מעיר לעיר וממדינה למדינה וצעק שיש ה' והוא המלך הטוב והמטיב, כמו שכתוב: <<

פרשתנו פרשת אברהם אבינו הנה פרשה נפלאה מאד. חז"ל אומרים 'אסתכל באורייתא וברא עלמא, הקב"ה הסתכל במעשים של אברהם אבינו ומוזה נברא העולם.

הזהר הקדוש אומר, שמי שאומר שהתורה זה ספורי מעשיות - תפח עצמותו; מי שחושב שאברהם אבינו עם כל המעשים הגדולים שעשה זה היסטוריה בלבד, חלילה, והוא לא מקשר את התורה אליו, אף הוא מתקרב לקב"ה על ידי מה שלמד על אברהם אבינו - תורתו היא סם המות - כי הוא חושב שהתורה זה חכמה בלבד כשאר החכמות, חלילה, ואינו מתקרב על ידי כך לחי החיים - הקב"ה.

וכאשר אנו קוראים את הפרשיות המתוקות של מעשי האבות הקדושים, עלינו להתבונן בהליכות שלהם, היאך הם חשבו על ה' בכל מעשה, היאך הם קדשו שם שמים בעולם. שלא נלמד כמו שלמדנו בחידה אלא נתבונן בעמק הדברים ונבוא מקד לקרבת ה'.

ועל זה אמרו חז"ל יש קונה עולמו בשעה אחת. אברהם אבינו לא חי מאות שנים כמו הדורות שחיו לפניו, אבל השנים שלו היו מלאים באיכות בדבקות בה'.

"ויקרא בשם ה' " וכמו שהאריך הרמב"ם בזה.

שמתפלל יבש ה' עונה לו באותה מדה, ברם כאשר אדם חי את ה' בתפלה, והוא מרגיש שה' עומד לידו ומגן עליו בכל עת אזי ה' עונה לו מיד.

אברהם אבינו הוא המורכב לשכינה, הבית שלו היה בית המקדש, וכשם שבבית המקדש כל מעשה עשו לשמה - לשם ה' - כך אנו צריכים גם לקדש את ביתנו בקדשת בית המקדש ולהכניס בבית אורה של קרבת ה', לדבר מכל הטוב שה' נותן לנו, לתפס את הילדים גם ביום חול רגיל ולשיר "הטוב הטוב כי לא פלו רחמיה כמה טוב ה' שמוריד לנו גשם, כמה טוב ה' שאנחנו בריאים ושאנחנו יכולים לרקוד בבית ולא צריכים לשכב בבתי חולים".

כל אחד ואחד מרגיש בזמנים מסוימים קרבת ה' גדולה, כגון כשאדם מתחתן או כשנולד לו ילד או שחלילה נפטר אחד מהקרובים רח"ל, או כשאדם חולה מאד והעבודה שלנו לחיות את קרבת ה' בכל יום לדעת שהשכל שלנו וכל הפשרונות שה' חנן אותנו זה מתנת ה', להמליך את ה' על ההצלחות שלנו ולא לחשב שאנחנו עושים ופועלים.

אברהם אבינו הלך מעיר לעיר וממדינה למדינה וצעק שיש ה' והוא המלך הטוב והמטיב...

וזה מה שאמר חז"ל (ברכות כ:): שמלאכי השרת שאלו את ה', איך אתה לוקח שחד ונושא פנים לישראל, אמר להם הקב"ה איך לא אשא להם פנים. אם הם מברכים לי יותר ממה שהם צריכים, אפלו על כניית ועל כביעה; והינו שכאשר כלל ישראל קרובים לקב"ה מאד, אזי לא צריך לעורר אותם עם קשיים חלילה.

נמצינו למדים שכשם שבתפלין נאמר "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" - תזכור תמיד את כל הטוב שה' נותן לך כך כל "מצויות אמונה" - כל מצוה צריכה להביא לנו עוד קשר ונאמנות עם הבורא, כענין שאנו רואים אצל אברהם אבינו, שמכל מעשה שלו נעשו מצוות, כמאמר חז"ל שבשכר שאמר "מחוט ועד שרוך נעל" יש לנו את מצות תפלין, היות שבכל מצוה של אברהם אבינו, הוא היה מלא בלב נאמן לבורא.

וזה העבודה שלנו בדור הזה, דור שיש בו הרבה חיצוניות, שלא נשפח את הפנימיות של הלמוד והמצוות שהם העקה וה' מצפה שנעבד אתו בתמימות ובנאמנות.

כדגמת אותו יהודי שהיה בשואה ולא היו לו תפלין אבל הוא לא ותר על הקשר שהיה לו עם ה' דרך התפלין, ובכל יום הוא היה עושה את התנועות של הנחת התפלין ואומר לבורא "רבונו של עולם, אין לי עור של בהמה ולא פרושיות של תפלין, אבל הלב שלי שאני מרגיש קרבה אליך בכל מצב ואני נאמן לך בתוך גיא צלמות, זה התפלין שלי".

יזכנו ה' להיות נאמנים וקרובים אליו תמיד.

ואנו צריכים להדבק בדרכו של אברהם אבינו, להתבונן בכל הטוב שה' נותן בכל הבריאה ובבריאות שבגוף שלנו, ולפרסם זאת בכל מקום, בבית, בכולל, בישיבה, בעבודה.

ידוד המלך הלך בכל מקום ואמר "גדול ה' ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר" כמאמר חז"ל (ברכות ג:), שאחרי שדוד מלכנו עסק בתורה הוא פתח בשיר ושבח לפורא עולם. וזה מה שה' מצפה מכל אחד מאתנו, שנהיה בקשר אתו תמיד.

משל למלך גדול שיש לו כל טוב והוא מחלק לכלם מאוצרותיו. ברם, כאשר האנשים הבאים למלך לוקחים את המתנות בפנים חמוצות ועם טענות, זה מראה שהם לא מעריכים את המלך באמת. המלך מחפה שידברו ממונו ומגדלתו, ומהטוב שהוא נותן ויאהבו אותו.

אנו אומרים בכל יום בתפלה "ומצאת את לבו נאמן לפניך", ה' ראה את הלב של אברהם אבינו שהיה קשור ונאמן לה' בכל מצב ובכל זמן. וזה העבודה שלנו לפני שמגיעים נסיונות וקשיים, לבנות קשר חזק מרב כל הטוב, ואזי נשאר נאמנים גם בזמנים של קשי, וכן לא נצטרך לתזכורות כואבות, חלילה, כי מלכתחלה נהיה פנועים ודבוקים בה' יתברך.

לכל אחד ואחד יש נסיונות, ואברהם אבינו מלמד אותנו לקנות נאמנות דוקא על ידי הנסיונות, לא להתרעם ולהיות עם טרוניא, אלא לדבר עם ה' ולומר, רבונו של עולם, לא מגיע לנו כלום, אתה נותן לנו כל כך הרבה טוב ואנו רק עפר ואפר; רבונו של עולם, אני מודה לך על הקשי ששלחת לי ביזכותו אני יותר בקשר אתך מתוך לב נשבר וכנוע, ביזכותו אני מעריך כמה טוב נתת לי עד היום. אנא ה', שלא יהיו לי שום קשיים ואני אוכל לעבד אותך בנחת ולהכיר אותך מרב טוב.

ובכדי לזכות לנאמנות לה', על האדם להיות נאמן לרבותיו ולאשתו - לא לחפש להשתרר ולהביע דעה, אלא אדרבה, להיות כלי קבול שרוצה לקבל עוד ועוד דעת ה'. הצדיקים שבכל דור ודור שממשיכים את הדרך של אברהם אבינו, מישרים לנו את השכל שלא נלך אחרי ההבל שבני אדם רצים אחריו, שלא נשקע בהבלי העולם הזה, שלא נחפש את הכבוד והממון, אלא נחפש את ה'.

אברהם אבינו עמד ואמר לבאי עולם: אכלתם? זה הקב"ה מביא לכם אכל, תברכו ותודו לו. וכן הוא הודה לה' והמליך אותו על כל מה שיש לו, כגון שאמר יש לי אשה גדולה - את שרה, ה' הביא לי אותה, ואני מודה על המתנה הגדולה הזו; ולפיכך אנו פותחים את התפלה בברכת אבות, היות שבלי האבות אנו לא יודעים בכלל איך להתפלל, שכל תפלה שלנו לא תהיה כשליחת פקס לה', מי

פנינת השבוע

ועלינו להתבונן שגם אנו נמצאים כאן בעולם בחסד ובודאי שמטל עלינו לנהוג בחסד עם הבריות, והמדד כמה מרוצים מהאדם בשמים זה כמה בני ביתו מרוצים ממנו.

נזכר שאנו היכים את החיים שלנו לבני ביתנו שבזכותם יש לנו הכל, וכאשר נלך בדרך זו של אברהם אבינו, חיינו יהיו מאשרים ושלום והשלוה והשמחה ישכנו בבתינו תמיד.

גם אם אדם חטא ולא נהג כראוי, אסור לנו להתיאש אלא לזכר שה' פותח בכל יום חלון חדש ברקיע, ומאיר ממנו לעולם כמובא בירושלמי - ה' נותן לנו בכל זמן הזדמנות נוספת, כמו שכתוב "אתה נותן יד לפושעים", וכשם שה' נתן לאדם הראשון ולקין תשובה, בודאי שה' מצפה שנשוב אליו והוא יקבל אותנו באהבה והעקר שנזהר תמיד לא לצער את הבריות ולא לבאות אף אחת ה' יזכנו.

אברהם אבינו אמר לשרה אמנו "והיתה נפשי בגלגלך", כל מה שאני זוכה לחיות זה בזכותך, אברהם אבינו הרגיש כל הזמן את החסד שה' עשה עמו שהביא לו אשה.

זה למוד גדול עבורנו שגם אם בשגרת החיים קורה שיש לנו קשיים, ואנו מרגישים שפביכול הפסדנו בגלל האשה או מפל אדם אחר שהוא מהסביבה שלנו, שלא נשבר את הכלים ולא נכעס על זוטות, אלא נעריך את כל הטוב שאנו מקבלים מהאשה ונשמח בכך מאד.

וכן אם מישהו לא מתנהג כראוי כלפינו, כגון שהשכן כועס עלינו על כל דבר או שהוא לא מפרגן להרחיב את הדירה וכדומה, עלינו להתבונן שיתכן שיש לו דברים שמעיקים עליו וקשיים מסוימים שהוא מוציא אותם עלינו ולהתמלאות ברחמים עליו ולא חלילה לריב עמו ולהחליש את דעתו עוד יותר.

היות שיסוד כל התורה זה עבודת המדות - שפלות, ותור ונתינה לזולת, להכין אכל למי שקשה לו, להאיר פנים בבית ובכל מקום,

פנינים מצויירי

האשה ועם החברים. ועלינו לזכר שאנו בנסיון וה' בחן אותנו אם אנחנו מותרים או מחפשים לנצח.

ולפיכך פתחה התורה במעשה החמור של קין, עד היכן "יצר לב האדם רע" פאשר הוא לא עבד על מדותיו, והוא לא מוכן לראות שהשני מצלח ממנו - שאדם יכול להרג את אחיו מרב קנאה ומחלוקות.

בפרשתנו אנו קוראים על לוט שחפש לעשות מחלוקות מחמת שהוא לא היה פנוע לאברהם אבינו, והרגיש את עצמו שהוא יודע והוא מסתדר לבד, ושכח שכל מה שיש לו זה בזכות שהוא הלך עם אברהם אבינו.

וכאשר ראה זאת אברהם הוא נפרד ממנו ואמר אפלו אם תלך לימין אני אלה לשמאל,

כי היכן שאברהם נמצא זה הימין, מאידך היכן שלוט נמצא עם כל המחלוקות וחסר ההכנעה שלו, זה שמאל.

התורה מפרטת את כל זה, ללמדנו כמה עלינו לקבל תמיד מהתלמידי חכמים והצדיקים וכמה עלינו להזהר מהמחלוקות, ולפיכך פתחה התורה בבריאת המאורות שהקב"ה אמר ללבנה "לכי ומעטי עצמה, שפאשר אדם רואה שהוא לא מסתדר עם השני או שהוא גורם לו חלישות הדעת, שיצטנע ולא יחליש את דעתו. ולא עוד אלא שחז"ל אומרים שפביכול ה' אומר לנו "הביאו עלי כפרה על שהחלשתי את דעתה של הלבנה", ה' מלמד אותנו כמה זה חמור כאשר אדם מחליש את דעת הבריות.

ולפיכך לא פתחה התורה במצוות, כי לפעמים אדם יכול לריב בשביל לקיים מצוות ועוד להרגיש צדיק שהוא עושה מחלקת לשם שמים, וכענין שאמרו חז"ל "דרך ארץ קדמה לתורה".

ובכל זמן יש לאדם נסיונות אם לריב עם השכנים, או עם

נזכר שיש קונה עולמו בשעה אחת, ויש מפסיד עולמו בשעה אחת, אם נשאיר איתנים ושלמים בכל נסיון, לא נתמרמר ולא נעשה מחלוקות עם בני אדם, גם פאשר אנו צודקים, קנינו באותו זמן את העולם הבא שלנו.

וזה מה שרחל אמנו למדה את כלל ישראל, פאשר הם ירדו לגלות - על שהיה להם שנאת חנם, ואמרה להם 'תדעו שאני שוכבת כאן רק בכדי שתלמדו ממני לותר על הכל למען הזיאת, כשם שאני ותרתי לאחותי בחיי ובפטרתי, שתקבר עם יעקב והעקר שתרגיש הכי טוב בעולם'. וכאשר כלל ישראל יפנימו את היסוד הזה הם יצאו מהגלות שבכאה על חסר מדות טובות כקנאה ושנאה.

פרשה זו הנה מוסר השכל בעבורנו שנתר תמיד לזולת, ולא נחפש להתבלט ולקחת הכל לעצמנו, אלא אדרבא נותר לזולת ונתן לו את ההרגשה הטובה והנוחה ביותר, וזו המעלה הגדולה ביותר.

"ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה"

ראוי לנו לדעת שכל אחד ואחד מיישראל קבל במדת מה את פח הברכה של הסבא הגדול שלנו אברהם, וראוי להשתמש בכח זה על מנת לברך את כל ישראל, ובפרט במקום שלאדם יש עין רעה וקשה לו לשמוח בטובת זולתו, שיברכה לברך אותו ואפלו בינו לבין עצמו, ועל ידי כן יזכה לעין טובה וללב טוב ושמח בטובתו של זולתו.

"ואת הנפש אשר עשו בחרן"

איתא בגמרא (סנהדרין צט) "אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חברו תורה כאלו ילדו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן". ריש לקיש שהיה בעצמו בעל תשובה ידע לומר לנו מהי המעלה של המלמד את חברו דעת ובינה כרצון ה' - שעל ידי כן הוא מקרב אותו לאבינו שבשמים.

את היסוד הזה מלמדת אותנו התורה מיד בתחלת פרשת אברהם - שאברהם מגיר את האנשים ושרה מגירת את הנשים, בכדי ללמדנו שנצטד בדרך של אבינו אברהם, ונראה תמיד כיצד באפשרותנו להחזיר את דעת ה' בכל יהודי ולא לחשב רק על עצמנו, ולא עוד אלא שעל ידי שאנו מקרבים יהודים אחרים אנו בעצמנו מתרוממים ומתעלים.

המורם מכל האמור: שכל יהודי צריך לדעת שהוא מגדל אור ושריר מאת הבורא במקום בו הוא נמצא, על מנת לעשות חסדים עם הבריות ולקרב אותם לדעת ה', שזה החסד הגדול ביותר. ה' יזכנו לכך.

"וישא לוט את עיניו"

התורה הקדושה מפרטת בפרשתנו באריכות על הליכתו של לוט עם אברהם, היות שלוט חפש להתבלט בכל מקום, והרגיש שהוא משרת את אברהם ומגיע לו הכל.

מאידה, אליעזר לא הזכר, ואפלו במלחמת המלכים הזכר רק בדרך רמז, היות שאליעזר היה עבד לאברהם אבינו, הוא לא החזיק מעצמו כלום והתאבק בעפר רגליו של אברהם. ובשכר זה זכה לשכר אמתי, שכר לעלמא דאתי, שהוא עומד ומשמש את אברהם אבינו, כמו שאמרו חז"ל.

בעבור חדשים התחלתי כבר לדאג, כי לא נראה לי ממנו שום סימן שהוא מתכנן להשיב לי את הכסף, אך נמנעתי מלומר לו דבר כדי שלא אכשל בעון "לא תהיה לו פגשה". לאחר שבוע הוא כבר לא הגיע בכלל לכולל, וכבר הבנתי לקראת מה הדברים מובילים... באותו יום קבלתי טלפון מהאולם של החתנה שעלי להביא דמי מקדמה, ובחסד ה' השלש אלף דולר שנשארו אצלי הספיקו בדיוק לצורך כך.

אבל עברו וחלפו להם החדשים וחצי, ואותו יהודי לא נמצא ולא מתקשר. עבר עוד יום ועוד יום כשהחתנה של בני קרבה ובאה.

ערב החתנה הגיעה והכסף איננו. ישבתי בחדר לבד ושפכתי את צקוני לבי לפני ה', ואמרתי: רבוננו של עולם, עשיתי עצת תלמיד חכם להלוות לאותו יהודי, ואינני מתחרט על כך כי עזרתי לבנה ולמשפחתו, אלא שכעת אני נצרך לכסף כדי לשלם עמו בלילה הקרוב את הוצאות החתנה; אגא, גלה לי את גדלתך ורחמיך והושיעני! כך התפללתי למשך רבע שעה ואז... מצלצל הטלפון.

היה זה עשיר מארה"ב, ששתיים עשרה שנה קדם לכן, קרוב לחתנת בני הבכור בקרתי אצלו, וכיון שספרתי לו את מצב פרנסתי הקשה ושאיני בעל חוב גדול - הוא רצה לעזור לי בסכום מכבד כשידמון לו, לכן הוא שמר את מספר הטלפון ופרטי חשבון הבנק שלי, והבטיח שאם יוכל לתמוך בי יתקשר אלי.

'שלום וברכה', הוא אומר, רציתי לומר לך שמאז שעברו שתיים עשרה שנה לא שכחתי אותך, ובכל פעם רציתי לסדר לך עזרה, אך לא עלה בידי אתמול התאספנו אני וארבע מחברי הנגידים, העליתי אותך לנושא וכל אחד תרם לך עשר אלף דולה. ממש עכשו הפקדתי לחשבונך חמשים אלף דולר...

הייתי בהלם מחלט ולא הצלחתי לפצות את פי... בעבור כמה שניות של שתיקה ספרתי לו שהיום בערב אני מחתן את בני, והכסף הזה יועיל לי מאד מאד. הוא שמח מאד ונתן לי את שמו ושמות חבריו, ובקש שבני החתן יזכרום תחת החפה.

סימתי את שיחת הטלפון, והייתי המום לגלות כמה גדול ה', ועד כמה הדבר גלוי שלא מפסידים ממצעשי חסד - אני הלוותי לידי עשר אלף דולה ולכן זכיתי שכל נדיב החליט לתת לי במתנה בדיוק סכום כזה.

בערב התקיימה החתנה בשמחה גדולה, ולקראת הסיום הגיע חברי הלוה ובפנים חורות ומבישות הוא נגש לאחל לי מזל טוב, הלכתי עמו לצד וספרתי לו כמה הרווחתי בזכותו.

הוא שמח מאד, והמשכתי ואמרתי לו: תקב"ה נתן לי פי חמש ממה שהלווית, לכן גם אני רוצה לתת מזה 'חמש' לצדקה, וזה יוצא בדיוק עשר אלף דולה, ולכן ההלוואה שהלואתי לך נהפכה לך למתנה!!!

עיניו של חברי אורו ופרצנו בריקוד, כשהתזמרת מלווה אותנו בשירה: 'פי הרבית טובות אלי, פי הגדלת חסדך עלי, מה אשיב לך והכל שלך... ואנחנו עמך... החפצים לעשות רצונך'...